

הרצאה – כנס שנתי של החברה הישראלית לאיכות ברפואה – 2007

שיפור איכות הטיפול הכוללני בקשישים עם מחלות קשות, מגבילות ומקצרות חיים באמצעות חינוך המשלב עקרונות פליאטיבים והגריאטריס

ד"ר דורון גרפינקל

מחלקת אבחון ושיקום ויחידה פליאטיבית, שהם - המרכז המשולב לרפואה גריאטרית, פרדס חנה

הקדמה: ההתקדמות בטכנולוגיה הרפואית גרמה לשיפור הטיפול במחלות אקוטיות ולהארכת תוחלת החיים אך גם ליצירת מספר גדל והולך של חולים עם איכות חיים ירודה הסובלים משילוב מספר מחלות כרוניות תלויות בגיל כשהתוצאה הסופית עליה ברמת המוגבלות והסבל באוכלוסייה והשלכות קשות למשפחה, לחברה ולכלכלה (GERIATRIC BOOM CATASTROPHE). ההיפותזה שלנו היא כי שילוב עקרונות פליאטיביים בהדרכה גריאטרית ועקרונות גריאטריים בהדרכה פליאטיבית, יביא לשיפור משמעותי בידע הכוללני של צוותים בין תחומיים גריאטריים ופליאטיביים ולשיפור הטיפול הכוללני בחולים קשים אלו.

שיטות: פותחה תכנית הדרכה ראשונה מסוגה בארץ בשם: "אספקטים פליאטיביים בגריאטריה", שכללה חמישה ימי עיון מלאים בהפרש של שבועיים ביניהם. ההשתלמות הוכרה לצורך נקודות השתלמות לרופאים מה.ר.י. ואושרה כגמול השתלמות לאחיות. המרצים היו אנשי מקצוע מובילים ממגוון תחומים ברפואה, גריאטריה, סיעוד, טיפול פליאטיבי, עבודה סוציאלית, תחומי המשפט והאתיקה. כולם תודרכו להתרכז באספקטים הפליאטיביים הקשורים בתחום מומחיותם הסגולי (לדוגמה, אספקטים פליאטיביים של הטיפול בדמנציה, בפצעי לחץ, באוסטאופורוזיס ואוסטאוארתרוזיס, ובשלבם הסופניים של אי ספיקת אברים סגוליים כמו לב, ריאות וכליות). בדיונים שהתפתחו במשך ההשתלמות היו מעורבים מרצים ממגוון שדות התעניינות ומומחיות שדרך כלל אינם נפגשים, עובדה שאפשרה הרחבת אופקים חריגה בדרך ליצירת תפיסה חינוכית הוליסטית כוללת אשר תרמה להעשרת המשתלמים במגוון רחב של תחומים. אלו כללו גם נושאי התאמת ציפיות בין חולה-משפחה לצוות הרב תחומי, בעיות בצוות הרב תחומי, תקשורת וכן אספקטים רפואיים, סיעודיים, סוציאליים, רוחניים ואתיים של סוף החיים. תוכנית ההשתלמות הופצה למגוון מקצוענים המעורבים בטיפול בזקנים במרכז וצפון הארץ.

תוצאות: בימי ההשתלמות השונים השתתפו כמאה מקצוענים העובדים בקהילה בבתי חולים ובמוסדות לטיפול כרוני. בכל ימי ההשתלמות השתתפו וקיבלו תעודות 80 (43 אחיות, 35 רופאים, שתי עובדות סוציאליות). למרות שרוב המשתתפים היו אנשי מקצוע ותיקים בתחומם חלקם בעמדות מפתח, ציינו כולם כי רכשו בהשתלמות ידע חדש שיסייע להם בעבודת היום יום. לפי תגובות המשתלמים בעל פה ובכתב ומסיכום דפי המשוב ניתן להגדיר את ההשתלמות כהצלחה מבחינה מקצועית: בשאלונים האנונימיים צוינה שביעות רצון גבוהה מאד מהרמה המקצועית של כל המרצים, האווירה החינוכית, מקוריות התכנית ותרומתה לעבודתם.

מסקנות: תכניות הדרכה המשלבות עקרונות גריאטריים ופליאטיביים הינן בעלות פוטנציאל להעשרת הידע למקצוענים ממספר תחומים הקשורים בבריאות בגיל המבוגר. קידום תכניות כאלו יתרום בסופו של דבר לשיפור הטיפול הכוללני בחולים מבוגרים וקשישים.